

maalet frem og halvvejs paatvinger dem Statens Penge for at forbedre Agerbrugets Stilling, ser jeg ikke, hvorledes man skal stoppe de andre Samfundsklassers Krav paa Statens Penge i Kreditsformaal. Der er en anden Betragtning, som jeg ikke kan tilbageholde, og det er i Grunden kortelig den Betragtning, som er en væsentlig Grund til, at jeg ikke ser mig i Stand til at give Forslaget min Stemme. Hvad angaar alle disse Forslag til at hjælpe Agerbruget baade paa den ene og paa den anden Maade, da har jeg en Fornemmelse af, at en Virkning blandt andre Virkninger ville de have, og det er, at de mere eller mindre utvivlsomt ville koste Agerbruget og hele Landet en Del Penge. Det Standpunkt, som forskelligt og ogsaa jeg have indtaget i vor Agerkamp — thi ligesom vi alle ere mere eller mindre Socialister eller Individualister, ere vi jo i vor Tid alle noget af en Agerar — er en Begrænsning af Statterne og en økonomisk Statshusholdning. Men det Maal fjerner man sig fra ved denne statsocialistiske Vej, som man mere og mere kommer ind paa. Det, synes jeg, er utvivlsomt. Her kommer det jo ikke an paa at spare Penge, men paa at give Penge ud. Jeg tillod mig før, og undskyld, at jeg kommer tilbage dertil, at nævne Husmandskreditforeningerne. Jeg blev lidt haardt medtaget ved en tidligere Lejlighed, da jeg ikke var til Stede, og disse Foreninger blev omtalte. Man vilde nemlig den Gang argumentere fra, at jeg havde været noget forfjænt ved at modsætte mig Husmandskreditforeningerne, da de senere havde vist sig fortræffelige. Jeg maa til Dødslysning for ærede Medlemmer, som ikke var til Stede, den Gang Forslaget var for, og disse Foreninger blev stiftede, men de der vare Medlemmer den Gang ville kunne bekræfte det, bemærke, at der den Gang fra Udvalgs Mødetallets Side, blandt hvilke jeg var, blev stillet Forslag om fra Statens Side at hjælpe de to Husmandskreditforeninger hver med 50,000 Kr. til deres Oprettelse. Jeg har ikke villet undlade at nævne det ved denne Lejlighed, fordi jeg ligesom andre Medlemmer, der da vare til Stede, var ret ivrig for, at man skulde yde Husmændene Hjælp til at danne disse Kreditforeninger; men ganske vist, det erkender jeg, var jeg imod, at man skulde udstrække det saa vidt, som man gjorde, og det til Dels paa Grund af Konsekvenserne i to Retninger. For det første, fordi det ved denne Lejlighed som ved mange andre vilde blive opfattet som et Præcedens til at gaa videre i den Retning, og dernæst af Hensyn til de paagældende selv.

Det, der for mig har staaet som Idealet for Selbsthjælp, er ikke, at alle skulle interessere sig for alt muligt i politisk Henseende, saa at det blot skal gælde om at faa Tag i Statsmaskineriet, i Statskassen, men at de enkelte Samfundsklasser, de mindre velstillede ligesom andre, først og fremmest skulde lære at opdrage sig gennem de Institutioner, de have Brug for, og Statskassen saa træde støttende til. Men gennem Husmandskreditforeningerne er næsten hele Bøgen lagt paa Staten og langt mindre paa Husmandsstandens egen Virksomhed. (Bust: Hvordan?) Fordi Staten har stillet sin Kredit til Raadighed, og fordi det i Virkeligheden er den, der har staaet Husmandskreditforeningerne (Afbrudelse af Bust): Naar det ærede Medlem ikke vil forstaa det, bliver det for vidtløstigt at komme ind paa her. Den er ikke en privat Forening, som væsentlig er baseret paa private Resourcer og ikke paa Statens Resourcer, thi det er Statskreditten der er det afgørende ved Husmandskreditforeningerne i Modsætning til de andre Kreditforeninger. — Jeg har nu benyttet Lejligheden til at forklare min Stilling i saa Henseende, og jeg tror den er i Overensstemmelse med den, jeg indtager for Djeblippet.

Bust: Jeg vil blot spørge den ærede sidste Taler, hvad det er for mange Penge Staten garanterer for ved disse Husmandskreditforeninger. Det er jo en fuldstændig Misforstaaelse, hvis det ærede Medlem vilde bibringe Tinget denne Tanke, hvad jeg nu ikke tror det ærede Medlem vil, for det ved Tingets Medlemmer alt for god Betsked med. Staten garanterer jo ikke for en eneste Dre af Kreditforeningens Kapital; der staaer blot i Loven, at Staten garanterer for Kreditforeningsobligationernes Rente, og der staaer ogsaa i samme Lov, at Staten kun under visse Forhold vil komme til at yde denne Rente, og at Staten kan gribe ind til enhver Tid og sikre sig, at Statens Løb varetages. Det ærede Medlems Ytringer lyde akkurat, som om Staten havde paataget sig for store Forpligtelser over for Husmandskreditforeningerne, og havde paataget sig alt for store Byrder derved, og som om man nu vilde vedtage en Lov, der gik i samme Spor, og det er jo ingenlunde Tilfældet. Jeg vil kun gøre opmærksom paa dette, for at der ikke ved det ærede Medlems Ord skulde fremkomme nogen Misforstaaelse.

J. Sage: Maa jeg bede om Ordet for en kort Bemærkning.